

eBook

Ako písať vysokoškolské práce

Obsah

Ako písať seminárnu prácu.....	2
Obsah seminárnej práce :.....	2
Písmo a formálna úprava práce :.....	3
Rozsah práce :.....	3
Ako písať bakalársku prácu.....	4
Štruktúra práce.....	4
Teoretická časť	5
Praktická časť.....	6
Ako písať diplomovú prácu.....	8
Formálna úprava	8
Hlavná časť práce	8
Preliminária (predná časť)	9
Jadro	9
Záver	10
Praktická časť (empirická časť)	10
Ako správne citovať.....	12
Metódy citovania.....	12

Ako písať seminárnu prácu

Seminárna práca je písomné zhrnutie danej témy a overenie si jej zvládnutia. Autor seminárnej práce má za úlohu v jej obsahu prezentovať teoretické aj praktické poznatky a informácie, ktoré získal o danej téme. Zadávajú sa prevažne v stredoškolskom a vysokoškolskom prostredí. Autor sa pri písaní práce učí narábať s faktami, logicky ich usporadúvať do celku a konspektovať (z textu vyberá najdôležitejšie a najpodstatnejšie časti ktoré do seminárnej práce zaradí).

Zvládnutie seminárnej práce je prvým krokom k zvládnutiu napísania prác väčšieho obsahu akými sú napríklad bakalárska, diplomová alebo rigorózna práca. Pred začatím písania seminárnej práce je potrebné preštudovať zdroje, ktoré v práci chcete využiť, zhodnotiť ich dostatok alebo nedostatok a vhodnosť pre stanovenú tému. Pri obsiahlejšej práci sa odporúča využiť rešerš v knižnici.

Kvalitná seminárna práca má logickú formu a postupnosť, je dôkazom zvládnutia stanovenej témy autorom, jeho porozumenia faktom a schopnosti vyjadriť aj vlastné myšlienky alebo postoje k prevzatým faktom. Myšlienky by mali byť adekvátne k téme a jasne formulované. Najväčší priestor pre vyjadrenie vlastných postojov, názorov a myšlienok je v seminárnej práci pre autora vyhradený v úvode a závere práce.

Obsah seminárnej práce :

Môže sčasti odlišovať v závislosti od požiadaviek danej inštitúcie alebo zadávateľa témy, na ktorú má byť vypracovaná. Pevná a nemenná forma seminárnej práce obsahuje tieto časti :

- Titulný list
- Obsah
- Úvod
- Jadro práce
- Záver
- Zoznam použitej bibliografie a zdrojov

Nepovinnou súčasťou seminárnej práce môže byť Abstrakt v slovenskom, poprípade cudzom jazyku, Prílohy a Resumé.

Písmo a formálna úprava práce :

Hlavné nadpisy sa píše veľkosťou 16, podnadpisy veľkosťou 14 a samotný text práce veľkosťou písma 12. Riadkovanie sa udáva prevažne 1,5 avšak nemusí to byť pravidlom. Schválený typ písma, ktoré je možné využiť pri písaní seminárnej práce je Times New Roman alebo Arial. Úpravy písma ako je kurzívne alebo tzv. „tučné“ (bold) zvýraznenie sa môžu v práci vyskytovať. Názvy, nadpisy a text samotný sa v seminárnej práci nepodčiarkuje.

Zaužívaná formálna úprava rozmerov strany pre seminárnu prácu je 2,5 cm z každej strany.

Odstavce sa v práci oddeľujú posunutím od okraja o 6 bodov. Pod nadpisom je možné vynechať prázdny riadok, medzi odsekmi sa prázdny riadok nevynecháva. Zarovnanie textu má byť do bloku, nadpisy kapitol a podkapitol môžu byť zarovnané do stredu.

Strany práce sa číslujú arabskými číslicami od obsahu číslom 1, titulný list číslo strany neobsahuje.

Titulný list nemá stanovenú formu, každá inštitúcia si jeho podobu stanovuje sama. Jeho súčasťou by mal byť názov práce, názov inštitúcie a meno autora práce.

Obsah je súhrnným prehľadom práce, obsahuje názvy kapitol, podkapitol alebo iných častí práce a ich umiestnenie na danej strane. Jeho úlohou je napomôcť pri orientácii sa v práci.

Všetko, čo je v práci prevzaté od iného autora, ktorého buď parafrázujete alebo priamo citujete, je potrebné v práci odcitovať a uviesť v zozname použitej bibliografie a zdrojov. Najčastejšou formou citácií v seminárnej práci sú poznámky pod čiarou alebo citovanie pomocou číselných odkazov. Riadkovanie v poznámkach pod čiarou je 1 a veľkosť písma 10.¹

Rozsah práce :

Býva v rozpätí od 3 do 20 strán. Avšak aj toto záleží na požiadavke zadávateľa práce. Do rozsahu práce sa nezarátava titulný list a obsah.

¹ ORENDÁČ, P. 2008. Ako písať školské a záverečné práce. Metodická pomôcka pre študentov. + Dodatok k 2. vydaniu.

Ako písať bakalársku prácu

Bakalárska práca je záverečnou prácou, ktorou sa preverujú schopnosti študenta získané počas trojročného bakalárskeho štúdia na vysokej škole. Je preto dôležité, aby študent pripisoval dôležitý význam výberu témy bakalárskej práce, ktorá by najlepšie vystihovala oblasť jeho záujmov.

Štruktúra práce

Na začiatku je dôležité určiť základné časti bakalárskej práce, ktoré tvoria jej štruktúru:

1. vstupná časť, ktorú tvorí:

- obal práce, ktorého presná šablóna je vždy súčasťou smernice každej vysokej školy,
- titulná strana, ktorá rovnako ako obal práce je obsahom smernice, kde je uvedený jej presný vzor (súčasťou niektorých smerníc je aj uvedenie presného umiestnenia jednotlivých častí titulnej strany s uvedením cm vzdialenosti od okraja a umiestnenia na strane veľkosti A4),
- súčasťou bakalárskej práce je aj predhovor, no vo väčšine bakalárskych prác je nepovinnou časťou,
- obsah,
- zoznam tabuľkového a grafického spracovania práce (opäť rovnako ako predhovor zvyčajne nebýva povinnosťou súčasťou bakalárskej práce, výnimkou sú práce technického zamerania)

2. jadro práce, ktorého súčasťou je:

- úvod, ktorý by mal obsahovať hlavný cieľ bakalárskej práce, dôvod vybratia témy a mal by presne a jasne charakterizovať obsah jednotlivých kapitol práce (pri písaní práce je dôležité, aby sa úvod písal v závere práce, pretože študentovi pomôžu už vypracované kapitoly práce pri jeho spracovaní),
- kapitoly práce tvorí text, ktorý je rozdelený v bakalárskej práci väčšinou do troch kapitol a niekoľkých podkapitol,
- záver práce je výstupom a najdôležitejšou súčasťou každej bakalárskej práce, mal by obsahovať najmä odôvodnenie splnenia hlavného cieľa bakalárskej práce a prínos autora,
- zoznam použitej literatúry sa zostavuje priebežne počas písania práce, pretože je dôležité dbať o to, že ak ho študent vypracuje na konci, je veľmi pravdepodobné, že nemusí obsahovať všetky zdroje, ktoré autor v práci použil, čím sa vystavuje riziku plagiátorstva,
- prílohová časť – prílohy je poslednou súčasťou bakalárskej práce, ktorá by mala obsahovať dokumenty alebo iné zdroje (napríklad ak ide o vypracovanie práce pri ktorej sme použili súvahu alebo finančné výkazy) je dôležité, aby boli uvedené v prílohovej časti, no opäť platí, že prílohová časť nie je povinnosťou súčasťou bakalárskej práce.

Súčasťou bakalárskej práce je **teoretická a praktická časť**.

Teoretická časť

Teoretická časť bakalárskej práce je založená na dôkladnej syntéze literárnych, ale aj internetových zdrojov, ako aj dôkladnej selekcií, ktorá sa používa pri teoretickej časti bakalárskej práce a na jej základe sa vytriedujú relevantné informácie pre bakalársku prácu.

Pred samotným písaním teoretickej časti je dôležité vychádzať z vypracovanej rešerše, ktorú vypracuje buď zamestnanec knižnice alebo si ju môže študent vypracovať sám na základe online katalógu, ktorý je zvyčajne súčasťou internetovej stránky každej knižnice. Pod rešeršou možno chápať vyhľadávanie údajov na tému bakalárskej práce k publikovanej literatúre, ktorá je dostupná v knižnici, ako aj spracovanie súhrnu a prehľadu týchto údajov.

Po získaní rešerše sa na základe už spomínaných metód skúmania bakalárskej práce – syntézy a selekcie vypracuje teoretická časť práce. Je dôležité, aby literárne zdroje mali najnovšie roky vydania, to znamená podmienkou čerpania informácií pre spracovanie bakalárskej práce sú knihy či monografie, ktoré boli vydané aspoň po roku 2000 alebo v prípade častej novelizácie niektorých tém aj po roku 2010. Obsahom teoretickej časti by malo byť dôkladné vysvetlenie problematiky bakalárskej práce už prostredníctvom publikovaných prác autorov. Študent by preto mal dbať o to, aby správne citoval. V prípade, že čerpá myšlienky autorov, tak treba brať do úvahy, že prebraté doslovné myšlienky musia byť označené úvodzovkami s uvedením zdroja, odkiaľ sme konkrétnu myšlienku čerpali. Je to najmä z dôvodu predchádzania plagiátorstva, kedy študent neuvedie zdroj, z ktorého prebral myšlienku a uvedie ju ako vlastnú. Plagiátorstvo je vážny trestný čin, a v prípade, že sa odhalí, tak môže študentovi hroziť vylúčenie zo štúdia. Systémom, ktorý odhaľuje plagiátorstvo je Centrálny register záverečných prác, v ktorom sú uložené záverečné práce od roku 2010 a zároveň je tento systém prepojený aj s internetovými zdrojmi a literárnymi zdrojmi. Preto si študent musí uvedomiť, že je nevyhnutné, aby práca, ktorej je autor, bola originálna a nie kópiou predchádzajúcich a už spracovaných záverečných prác.

Poslaním teoretickej časti bakalárskej práce je preto presne a jasne vysvetliť základné pojmy, ktoré sú obsiahnuté v názve bakalárskej práce a zároveň, tak získať predpoklad pre vypracovanie praktickej časti, ktorá má byť dôkazom toho, ako správne študent pochopil problematiku konkrétnej témy bakalárskej práce a dokázal použiť získané teoretické poznatky v praxi.

Praktická časť

Praktická časť bakalárskej práce je dôležitejšou súčasťou práce než teoretická, a to práve v dôsledku využitia vlastných znalostí študenta v skúmanej problematike. Môže mať dvojaký charakter, a to buď môže byť realizovaná formou analýzy alebo výskumu, prostredníctvom použitia takých výskumných metód akými sú: dotazník či rozhovor. Medzi základné metódy zberu empirických informácií patria:

- **Kazuistika** je označením pre výskumnú metódu, ktorá sa zaoberá jednotlivými prípadmi, následne sa orientuje na analýzu ich vývojových prejavov, a to času ich vzniku až po súčasné dianie. Veľkým prínosom použitia kazuistiky je najmä možnosť chronologického usporiadania dostupných materiálov, ktoré spracováva a následne sú vyhodnocované prostredníctvom kvalitatívnej analýzy. Jej využitie treba vyzdvihnúť najmä v oblasti klinickej psychológie, kde skúma najčastejšie závislosti medzi jednotlivými javmi. Kazuistika tak predstavuje prípadovú štúdiu, prostredníctvom ktorej môžeme hlbšie pochopiť skúmaný prípad. Následne vieme nájsť vhodnú možnosť riešenia tohto prípadu.
- **Výskumná metóda** je vyjadrením označenia súborov postupov, prostredníctvom ktorých autor bakalárskej práce získava informácie v teréne. Najčastejšími výskumnými metódami sú: pozorovanie, dotazník, rozhovor, anketa a ďalšie metódy.
- **Metóda pozorovania** je založená na používaní zmyslov, ktoré slúžia na zistenie určitých vlastností alebo znakov. Najčastejšími skúmanými predmetmi pozorovania sú osoby, predmety, s ktorými sa dostávajú do kontaktu, ako aj prostredie, v ktorom realizujú určitú činnosť.
- **Dotazník** je považovaný za hlavnú výskumnú metódu zberu informácií pre empirický výskum. Otázky v dotazníku by mali byť jasne a zrozumiteľne položené respondentovi, aby pri ich zodpovedaní nedošlo k omylu. Celkový počet otázok v dotazníku v bakalárskej práci by mal byť od 8-15 otázok. Počet oslovených respondentov by sa mal pohybovať od 30-40, a to v závislosti od položených otázok v dotazníku. Otázky v dotazníku sú väčšinou otvorené (neštruktúrované) alebo uzavreté (štruktúrované).
- **Anketa** je výskumnou metódou, ktorá je prieskumom verejnej mienky, teda jej poslaním je osloviť osoby v záujme zistiť ich názory na skúmanú problematiku. Súčasťou ankety by malo byť 5-7 otázok a je dôležité osloviť aspoň 50 respondentov.
- **Rozhovor** môže mať charakter buď skupinový alebo môže byť realizovaný s jednotlivcami. Pri skupinovom rozhovore sú otázky položené 3-4 respondentom prostredníctvom moderátora, ktoré sú vopred stanovené k oblasti, o ktorej sa bude diskutovať. Pri rozhovore s jednotlivcom sú otázky položené iba jednému respondentovi.

- **Obsahová analýza** – predstavuje analýzu zameranú na obsah dokumentu, ktorý obsahuje metódy ako aj pravidlá pre určenie problematiky dokumentu z časového a priestorového hľadiska. Obsahová analýza je výskumnou metódou, ktorá sa teda využíva pri skúmaní historických javov. Podkladmi pre jej vypracovanie môžu byť napríklad štatistické výkazy, ktoré sa následne uvedú v prílohách bakalárskej práce.

Pri vypracovaní bakalárskej práce je dôležité každú jej časť prediskutovať so školiteľom, aby študent získal pohľad na to, ako by jeho práca mala vyzeráť. Pri jej vypracovaní treba dbať najmä o dodržanie štruktúry práce, dôležitou súčasťou bakalárskej práce sú aj vlastné myšlienky a vlastný prínos autora, je nevyhnutné dodržiavať v každej práci citovanie literárnych aj internetových zdrojov, je rovnako dôležité vypracovať bakalársku prácu v súlade s požiadavkami na jej formu a na záver netreba zabudnúť ani na primeranú jazykovú úroveň, ktorá by mala zodpovedať absolventovi trojročného bakalárskeho štúdia.

Po jej úspešnom vypracovaní bakalárskej práce je dôležité ju aj úspešne obhájiť pred komisiou a správne zodpovedať otázky, ktoré sú položené študentovi zo strany školiteľa, ale aj oponenta bakalárskej práce. Po absolvovaní bakalárskych štátnych skúšok a vypracovania bakalárskej práce je študentovi priznaný **titul Bc.**

Ako písať diplomovú prácu

Finišom na každej vysokej škole je vypracovanie záverečnej práce. Tak je tomu aj v prípade ukončenia druhého stupňa vysokoškolského štúdia (Mgr., Ing.) na ktorejkoľvek vysokej škole. Takýto stupeň vysokoškolského štúdia každý študent ukončuje odovzdaním diplomovej práce. Spracovaním diplomovej práce študenti preukazujú, že prostredníctvom nadobudnutých teoretických a praktických vedomostí dokážu, samostatne spracovať vybranú problematiku na danú tému.

Formálna úprava

Pri písaní diplomovej práce musíme dodržiavať presne stanovený rozsah, ktorý si väčšinou stanovuje príslušná vysoká škola. Ide hlavne o rozsah určený počtom od 40 do 70 normostrán formátu A4. Každá taká normostrana má 30 riadkov, každý riadok má 60 znakov = 1800 znakov. Pričom do počtu strán sa nepočíta titulný list, obsah, prílohy. Ale naopak sa započítavajú strany ako úvod, abstrakt, cez jadro práce až vrátane zoznamu použitej literatúry. Každá jedna započítaná strana je číslovaná arabskými číslicami.

Písmo, ktorým píšeme diplomovú prácu sa väčšinou používa písmo Times New Roman a písmo Ariel. Jeho veľkosť je 12 bodov a 1,5 riadkovanie.

Ešte predtým ako začneme písať diplomovú prácu si urobíme rešerš o téme a následne zostavíme osnovu. Osnova je štruktúrou práce, podľa ktorej postupujeme. Osnova je vo svojej podstate obsah danej práce.

Hlavná časť práce

Diplomová práca, podobne ako každá záverečná práca (bakalárska, dizertačná, atestačná) sa z pohľadu formálnej úpravy skladá z nasledujúcich hlavných častí:

- preliminária,
- úvod,
- jadro (hlavný text),
- záver,
- prílohy,
- zoznam bibliografických odkazov.

Preliminária (predná časť)

Preliminária (predná časť) sa skladá z takých častí, ktoré sú uvedené v poradí. Jednoducho povedané táto časť sa skladá:

- obalu, titulného listu,
- abstraktu, obsahu,
- zoznamu ilustrácií a tabuliek, skratiek .

Čo sa týka obalu a titulného listu si každá vysoká škola určuje sama čo budú obsahovať.

Povinným údajom danej práce však je **abstrakt**, ktorý píšeme nielen v slovenskom jazyku ale aj v jednom svetovom jazyku. Vždy sa píše na samostatnú stranu. Spravidla ide o informatívny charakter textu, ktorý zachováva tematické a štýlové vlastnosti dokumentu. Okrem toho obsahuje aj bibliografickú identifikáciu, ktorá obsahuje údaje o danej práci. Potom nasleduje prázdny riadok, text abstraktu, prázdny riadok a nakoniec kľúčové slová.

Po abstrakte vždy nasleduje **obsah**. Informuje čitateľa práce o hlavných kapitolách a podkapitolách s číslicami strán. Okrem toho obsahuje aj prílohy a údaje na akých stranách sa nachádzajú.

Ak sa v práci nachádzajú obrázky a tabuľky, tak ich úplný zoznam uvedieme v zozname ilustrácií a tabuliek. Rovnako je tomu aj pri uvedených skratkách v texte.

Jadro

Do jadra diplomovej práce patrí hlavne:

- úvod,
- jadro (text),
- nakoniec záver.

V úvodnej časti (v úvode) autor podrobne a zrozumiteľne charakterizuje teoretickú, praktickú časť zvolenej oblasti, ktorá je predmetom jeho práce. V tejto sa časti väčšinou píšeme o zameraní a cieľoch práce, použitých metódach. Zároveň tu venujeme aj priestor informačným zdrojom, ktoré sme použili v práci. Použité zdroje, pramene nakoniec uvedieme v zozname bibliografických odkazov (zoznam použitej literatúry). Úvod sa väčšinou píše na dve normostrany formátu A4, ak vysoká škola neurčí inak.

Jadro práce sa rozdeľuje na kapitoly, podkapitoly ..., ktoré sa číslujú (napr. 1.1, 1.1.1...). Každá nová kapitola je očíslovaná jednomiestnym číslom vždy na novej strane. Po formálnej stránke ako písmo,

veľkosť, umiestnenie kapitol, ilustrácií, tabuliek a podobne musí byť v celej práci jednotné. Všetky tabuľky, ilustrácie, ktoré sú súčasťou pochopenia textu, sa musia umiestniť v jadre. Tabuľky, ilustrácie, ktoré sa týmy dotýkajú len okrajovo sa dávajú do prílohy. Samostatne autor píše odstavce textu, ktoré považuje za originálne interpretované alebo komentované z nového hľadiska. Pri tvorbe hlavného textu väčšinou používame parafrázy, citácie, výťahy z prameňov a podobne. Zdroje citovania vždy uvedieme v zozname bibliografických odkazov. Súčasťou jadra práce sú niekedy aj doplňujúce údaje, ktoré väčšinou píšeme do poznámok pod čiarou, ale nie v každej práci sa nachádzajú.

Záver

Po jadre práce nasleduje **záver**. Záver musí vždy nadväzovať na jadro práce. Chybou je ak sa záver odlišuje od jadra práce. Záver sa píše až po napísaní celej práce. Po obsahovej stránke v tejto časti autor sumarizuje svoj pohľad, výsledky, ktoré dosiahol v praktickej časti práce a vlastný prínos.

Po závere nasleduje zoznam **bibliografických odkazov**. Tento zoznam je vždy umiestnený na samostatnej normostrane formátu A4. Väčšinou sa píše podľa abecedy, ak nie je stanovené vysokou školou inak.

Po zozname bibliografických odkazov nasledujú **prílohy**, ktoré sú tiež na samostatnej strane. Do tejto časti zaraďuje autor ilustrácie, tabuľky, poprípade grafy, keď chce ešte viac obohatiť text práce alebo doplniť metódy, ktoré boli v práci použité. Pri každej prílohe je uvedené, z akého prameňa bol príslušný materiál použitý.

Praktická časť (empirická časť)

Súčasťou diplomovej práce je aj **praktická časť (empirická časť)**. Avšak ako bude po obsahovej stránke vyzerat', si vždy stanovuje konkrétna vysoká škola. Nie však v každej diplomovej práci sa nachádza. V niektorých diplomových prácach je praktická časť prepojená s teoretickou ako je tomu aj v historických záverečných prácach. Praktická časť môže mať formu prieskumu, výskumu. Pri výskume v rámci danej práce sú oporou stanovené hypotézy a tie v podobe dotazníka sa snaží autor buď potvrdiť alebo vyvrátiť.

V prípade výskumu sa po obsahovej stránke zameriame na: cieľ výskumu, hypotézy, použité metódy, prieskumnú vzorku, spracovanie výskumu a jeho následná interpretácia, diskusiu, odporúčania pre prax.

Praktická časť diplomovej práce sa vždy zaraďuje ešte pred záverom. Väčšinou ju vedieme ako štvrtú kapitolu .

Ako správne citovať.

Citát je text, ktorý pisateľ ktorejkoľvek záverečnej práce preberie z konkrétneho prameňa, knihy. Takýto text je vždy označený úvodzovkami.

Citovanie je len skrátenou formou označenia citovaného dokumentu v texte. Na základe tejto citácie umožníme čitateľovi identifikovať publikáciu, prameň z ktorej bola prebraná myšlienka, a to buď doslovne alebo vo forme parafrázy.

Parafráza je upravená myšlienka iného autora, ktorej zmysel ostáva nezmenený. Takýto text sa nedáva do úvodzoviek.

Existujú rôzne druhy metód citovania v texte, ale v zásade platí, že v záverečnej práci môžeme používať len jednu metódu citovania.

Metódy citovania

Podľa noriem ISO 690 a ISO 690-2 sú najzaužívanejšie nasledujúce metódy citovania :

Podľa mena autora a dátum vydania publikácie, tzv. **Harvardský systém** alebo aj nazývaný ako metóda prvého údaja a dátumu. Takáto citácia je vždy uvedená na konci citovaného textu v zátvorke. V prípade potreby sa niekedy za rokom vydania uvedú čísla citovaných strán.

Podľa číselného údaju – ide o citácie, ktoré spájame s popisom odcitovaného dokumentu. Poradie takýchto odkazov zodpovedá prvému výskytu ich citovania. Ak je v rámci práci viacej citácií toho istého dokumentu, majú rovnaké číslo ako prvá citácia. Väčšinou sa buď na tej istej strane v poznámke pod čiarou uvedie záznam označený v texte daným poradovým číslom, alebo sa uvedie na konci textu kapitoly.

Podľa poznámky pod čiarou – táto citácia umožňuje čitateľovi jednoduchú a prehľadnú orientáciu v texte a v použitých prameňoch.

Ako pomôcka na overenie správneho zápisu odcitovaného prameňa každému autorovi záverečnej práce môžu poslúžiť aj webové stránky, ktoré sa tomu venujú. Môžeme použiť známy web www.citace.com.